

Regelink
Ecologie & Landschap

BIJLAGE VIII

Ecologische quickscan

Weardebuorsterwei, Westergeest

In het kader van de Wet natuurbescherming en Natuurnetwerk Nederland

Colofon

Tekst, foto's en samenstelling	M. van der Hout
In opdracht van	Omgevingsburo Wiegersma
Naam opdrachtgever	J.A. Wiegersma
Rapportnummer	RA17022-01
Status rapport	Definitief
Datum oplevering rapport	21 februari 2017
Aantal pagina's	34
Collegiale toets	A. Clements
Wijze van citeren	Hout, M. van der, 2017. Ecologische quickscan Weardebuorsterwei, Westergeest. In het kader van de Wet natuurbescherming en Natuurnetwerk Nederland. Rapport RA17022-01, Regelink Ecologie & Landschap, Mheer.

Regelink
Ecologie & Landschap

Regelink Ecologie & Landschap

Papenweg 5
6261 NE Mheer
085-7737676
info@regelink.net
www.regelink.net

Lid Netwerk Groene Bureaus

Inhoudsopgave

1. Inleiding	5
1.1 Aanleiding	5
1.2 Doel	5
1.3 Leeswijzer	6
2. Wet- en regelgeving	7
2.1 Wet natuurbescherming	7
2.2 Natuurnetwerk Nederland	10
2.3 Wet dieren	11
3. Werkwijze	12
4. Omschrijving plangebied	13
4.1 Ligging	13
4.2 Beschrijving	13
4.3 Aanwezige ecotopen	13
5. Resultaten	15
5.1 Beschermd gebied (Natura 2000 en NNN)	15
5.2 Beschermingsregime soorten Vogelrichtlijn	15
5.3 Beschermingsregime soorten Habitatrichtlijn	16
5.4 Beschermingsregime andere soorten	18
5.5 Bescherming van houtopstanden	20
6. Ingreep	21
7. Toetsing en effectbeoordeling	22
7.1 Beschermd gebied (Natura 2000 en NNN)	22
7.2 Beschermingsregime soorten Vogelrichtlijn	22
7.3 Beschermingsregime soorten Habitatrichtlijn	23
7.4 Beschermingsregime andere soorten	24
7.5 Bescherming van houtopstanden	25
8. Conclusies	26
8.1 Beschermd gebied (Natura 2000 en NNN)	26
8.2 Beschermd gebied	26

8.3	Bescherming van houtopstanden	27
8.4	Samenvatting	27
9.	Bronnen	28
9.1	Literatuur	28
9.2	Websites	28
Bijlage 1.	Foto-impressie plangebied	29
Bijlage 2.	Vogelsoorten met jaarrond beschermdde nesten	32
Bijlage 3.	Vrijstelling per provincie	34

1. Inleiding

1.1 Aanleiding

De initiatiefnemer is van plan om binnen het plangebied 22 recreatiewoningen, sanitaire voorzieningen, een kantine/horeca en een bedrijfswoning te realiseren. De bestaande groenstructuren en waterpartijen zullen in stand worden gehouden, wel worden er snoeiwerkzaamheden uitgevoerd.

Volgens nationale en internationale regelgeving is het verplicht om voorafgaand aan deze ingreep onderzoek te doen naar de effecten op beschermde gebieden (Natura 2000 en Natuurnetwerk Nederland (NNN)) en het eventuele voorkomen van beschermde flora en fauna. Tevens is het volgens nationale regelgeving in sommige gevallen verplicht om melding te doen van het kappen van houtopstanden.

Bescherming van Natura 2000-gebieden, soorten en houtopstanden wordt in Nederland sinds 1 januari 2017 geregeld via de Wet natuurbescherming. Het beleid rond het NNN is vastgelegd in het Besluit algemene regels ruimtelijke ordening (Barro) en heet in dit besluit formeel EHS (Ecologische Hoofdstructuur).

Deze rapportage geeft een eerste inschatting van het effect op beschermde gebieden, geeft aan welke beschermde flora en fauna mogelijk voorkomen in het plangebied en wat de effecten van de ingreep hierop zijn. Wanneer effecten op beschermde gebieden mogelijk aan de orde zijn en/of wanneer het voorkomen van beschermde flora en fauna niet afdoende kan worden aangetoond of uitgesloten, is er nog aanvullend onderzoek nodig.

1.2 Doel

Met deze quickscan worden de volgende vragen beantwoord:

- Wat is de ligging van het plangebied ten opzichte van beschermde gebieden (Natura 2000 en NNN)?
- Welke beschermde flora en fauna komen potentieel voor in het plangebied?
- Heeft de ingreep mogelijk een effect op beschermde gebieden (Natura 2000 en NNN)?
- Heeft de ingreep mogelijk een effect op de potentieel aanwezige beschermde flora en fauna?
- Heeft de ingreep betrekking op houtopstanden die onder de Wet natuurbescherming beschermd zijn?
- Houdt het uitvoeren van de ingreep mogelijk een overtreding van de verbodsbepalingen van de Wet natuurbescherming in?
- Is er voor de effecten op beschermde gebieden een nadere toetsing nodig?

- Naar welke soorten en voor deze soorten belangrijke functies is eventueel aanvullend onderzoek nodig?

1.3 Leeswijzer

In hoofdstuk 2 wordt de relevante wet- en regelgeving toegelicht. Hoofdstuk 3 beschrijft werkwijze en inspanning, en in hoofdstuk 4 volgt een beschrijving van het plangebied. In hoofdstuk 5 worden de resultaten van het veld- en literatuuronderzoek gepresenteerd. De ingreep wordt in hoofdstuk 6 omschreven. In hoofdstuk 7 worden vervolgens de mogelijke effecten van de ingreep getoetst aan het NNN en de Wet natuurbescherming. In hoofdstuk 8 zijn de conclusies en aanbevelingen opgenomen. Tevens is een korte bronnenlijst opgenomen (hoofdstuk 9).

2. Wet- en regelgeving

2.1 Wet natuurbescherming

2.1.1 Algemeen

Op 1 januari 2017 werd de Wet natuurbescherming van kracht. Deze wet is de Nederlandse implementatie van de Europese Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn, aangevuld met nationale bepalingen. De Wet natuurbescherming vervangt de Natuurbeschermingswet 1998, de Flora- en faunawet en de Boswet. De Wet natuurbescherming kent drie pijlers, namelijk:

- bescherming van Natura 2000-gebieden,
- bescherming van soorten,
- bescherming van houtopstanden.

Daarnaast is er een belangrijke plaats ingeruimd voor de zorgplicht (artikel 1.11). Vanuit deze zorgplicht moeten handelingen achterwege blijven waarvan men kan vermoeden dat zij nadelige gevolgen kunnen hebben voor beschermde gebieden of soorten.

In dit hoofdstuk volgt een eenvoudige weergave van de essentie van de Wet natuurbescherming, voor zover deze betrekking heeft op ruimtelijke ontwikkelingen en festiviteiten. Verbodsartikelen worden voor de leesbaarheid vereenvoudigd weergegeven. Raadpleeg voor de exacte formulering de wetstekst (<https://zoek.officielebekendmakingen.nl/stb-2016-34.html>).

2.1.2 Bescherming Natura 2000-gebieden

Vanuit de Europese Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn hebben de lidstaten de verplichting om speciale beschermingszones aan te wijzen. Deze speciale beschermingszones heten Natura 2000-gebieden. Elk Natura 2000-gebied heeft instandhoudingsdoelstellingen ten aanzien van:

- leefgebieden voor vogelsoorten, voor zover nodig voor de uitvoering van de Vogelrichtlijn, en/of
- natuurlijke habitats en de habitats van soorten, voor zover nodig voor de uitvoering van de Habitatrichtlijn.

Verboden (volgens artikel 2.7, lid 2) is elke activiteit (in de wet: project of handeling) zowel binnen als buiten een Natura 2000-gebied die, gelet op de instandhoudingsdoelstellingen:

- de kwaliteit van de natuurlijke habitats of de habitats van soorten in dat gebied kan verslechteren of,
- een significant verstrend effect kan hebben op de soorten waarvoor dat gebied is aangewezen.

De activiteit kan alleen doorgang vinden als Gedeputeerde Staten van de provincie waarin de activiteit plaatsvindt een vergunning verlenen. Voor diverse werkzaamheden in nationaal belang

(zoals werkzaamheden rond de hoofdspoorwegen) is de minister van Economische Zaken (EZ) bevoegd gezag.

2.1.3 Bescherming van soorten

De Wet natuurbescherming kent drie beschermingsregimes:

- beschermingsregime soorten Vogelrichtlijn,
- beschermingsregime soorten Habitatrichtlijn,
- beschermingsregime andere soorten.

Beschermingsregime soorten Vogelrichtlijn

Onder het beschermingsregime Vogelrichtlijn vallen alle van nature in Nederland in het wild levende vogels. Op basis van artikel 3.1 is het verboden om:

1. opzettelijk vogels te doden of te vangen,
2. opzettelijk vogelnesten, -rustplaatsen en -eieren te vernielen of te beschadigen of vogelnesten weg te nemen
3. eieren van vogels te rapen en deze onder zich te hebben,
4. opzettelijk vogels te storen.

Het verbod om vogels opzettelijk te storen geldt niet wanneer dit niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de betreffende soort. Bij werkzaamheden in het broedseizoen kan het verlaten van nesten als gevolg van verstoring leiden tot het indirect doden van dieren of het aantasten van de functionaliteit van nesten en dus tot een overtreding van artikel 3.1, lid 1 en 2.

De vogelsoorten die jaar op jaar gebruik maken van hetzelfde nest worden verdeeld over vier categorieën vogelsoorten waarvan de nesten een jaarronde bescherming genieten. Ook is er een vijfde categorie van vogels waarvan een inventarisatie van de nesten gewenst kan zijn (zie Bijlage 2).

Beschermingsregime soorten Habitatrichtlijn

Onder het beschermingsregime Habitatrichtlijn vallen

alle dieren uit:

- de Habitatrichtlijn, bijlage IV, onderdeel a,
- het Verdrag van Bern, bijlage II,
- het Verdrag van Bonn, bijlage I,

en alle planten uit:

- de Habitatrichtlijn, bijlage IV, onderdeel b,
- het Verdrag van Bern, bijlage I.

Volgens artikel 3.5 is het verboden om, voor zover het soorten betreft uit bovenstaande bijlagen:

1. opzettelijk dieren te doden of te vangen,
2. opzettelijk dieren te verstoren,
3. opzettelijk eieren van dieren te vernielen of te rapen,
4. voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren te beschadigen of te vernielen,
5. opzettelijk planten in hun natuurlijke verspreidingsgebied te plukken, te verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen.

In de genoemde bijlagen van de verdragen van Bern en Bonn staan ook diverse vogelsoorten genoemd. Dit betekent dat voor deze soorten het (ver)storen ook verboden is wanneer dit geen effect heeft op de instandhouding van de betreffende soort.

Beschermingsregime andere soorten

Onder het 'beschermingsregime andere soorten' vallen een aantal soorten waarvoor er geen Europese verplichting ligt tot bescherming. Nederland geeft zo uitvoering aan de algemene verplichting van het Biodiversiteitsverdrag om de staat van instandhouding van dier- en plantensoorten te beschermen.

Volgens artikel 3.10 is het verboden om, voor zover het soorten uit deze lijst betreft:

1. opzettelijk dieren te doden of te vangen,
2. voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren te beschadigen of te vernielen,
3. opzettelijk planten in hun natuurlijke verspreidingsgebied te plukken, te verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen.

Onder dit beschermingsregime vallen ook een groot aantal zeer algemene zoogdieren en amfibieën. Een groot deel van deze algemene soorten zijn door de provincies en het ministerie van EZ voor ruimtelijke ontwikkelingen vrijgesteld van de Wet natuurbescherming (zie Bijlage 3).

Ontheffing en vrijstellingen

Ontheffingen worden verleend door de minister van Economische Zaken of Gedeputeerde Staten, en geven een initiatiefnemer de ruimte om onder voorwaarden de wet te overtreden. Vrijstellingen worden gegeven door de minister van Economische Zaken of Provinciale Staten en beschrijven handelingen en situaties waarin de wet niet van toepassing is.

Ontheffing voor het overtreden van de verbodsbepalingen of het verkrijgen van een vrijstelling kan alleen wanneer er:

- geen andere bevredigende oplossing bestaat,
- geen negatief effect is op de staat van instandhouding van de soort,
- en er voldaan is aan de in de wet genoemde belangen (artikel 3.3, lid 4b, artikel 3.8, lid 5b en artikel 3.10, lid 2).

Voor het beschermingsregime overige soorten is het voldoende als er voldaan wordt aan een in de wet genoemd belang.

2.1.4 Bescherming van houtopstanden

Een houtopstand beslaat een oppervlakte van 10 are of meer, of bestaat uit een rijbeplanting van meer dan twintig bomen, gerekend over het totaal aantal rijen.

Volgens artikel 4.2 vallen buiten de bescherming houtopstanden:

- houtopstanden binnen door de gemeenteraad vastgestelde grenzen van de bebouwde kom houtopstanden,
- houtopstanden op erven of in tuinen en fruitbomen en windschermen om boomgaarden,
- naaldbomen bedoeld als kerstbomen en niet ouder dan twintig jaar en kweekgoed,
- uit populieren of wilgen bestaande wegbeplantingen, beplantingen langs waterwegen en eenrijige beplantingen langs landbouwgronden,
- het dunnen van een houtopstand,
- uit populieren, wilgen, essen of elzen bestaande beplantingen die zijn bedoeld voor de productie van houtige biomassa en die:
 - ten minste eens per tien jaar worden geoogst,
 - bestaan uit minstens tienduizend stoven per hectare per beplantingseenheid bestaande uit een aaneengesloten beplanting die niet wordt doorsneden door onbeplante stroken breder dan twee meter,
 - zijn aangelegd na 1 januari 2013.

Volgens artikel 4.2 is het verboden een houtopstand geheel of gedeeltelijk te vellen zonder daar melding van te doen bij Gedeputeerde Staten. Dit geldt niet voor het periodiek vellen van griend- of hakhout. Binnen drie jaar moet het gevelde deel weer zijn herplant.

Vrijstellingen gelden er wanneer het vellen gebeurt middels een goedgekeurde gedragscode of de werkzaamheden voortvloeien uit instandhoudingsdoelstellingen voor Natura 2000-gebieden of nodig zijn voor de aanleg en het onderhoud van brandgangen op natuurterreinen.

2.2 Natuurnetwerk Nederland

Het Natuurnetwerk Nederland (NNN; voorheen Ecologische Hoofdstructuur (EHS)) bestaat uit planologisch beschermde gebieden die zijn aangewezen om ecologische verbindingen te realiseren tussen belangrijke natuurgebieden. Deze natuurgebieden en de verbindingen daartussen vormen samen een ecologisch netwerk. De wezenlijke kenmerken en waarden van het NNN mogen niet door een ingreep worden aangetast. Alle (mogelijke) effecten van een voorgenomen ingreep moeten daarop dan ook worden getoetst. De provincie waarbinnen het plangebied valt geeft invulling aan het NNN en is daartoe het bevoegd gezag. Voor meer informatie over het NNN en het toetsingskader zie <http://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/natuur-en-biodiversiteit/natuurnetwerk-nederland>.

2.3 Wet dieren

De Wet natuurbescherming kent geen verbod op het verwonden van dieren. Dit is namelijk al verboden in de Wet dieren. Volgens artikel 2.1 van de Wet dieren, eerste lid, is het namelijk verboden om:

- zonder redelijk doel of met overschrijding van hetgeen ter bereiking van zodanig doel toelaatbaar is, bij een dier pijn of letsel te veroorzaken dan wel de gezondheid of het welzijn van het dier te benadelen.

De Wet dieren kent een ontheffingsmogelijkheid, maar alleen als het belang van het welzijn van dieren zich er niet tegen verzet. Een ontheffing is niet nodig wanneer vaststaat dat het mogelijk verwonden van dieren een 'redelijk doel' dient, of 'noodzakelijk' is. In deze rapportage wordt niet getoetst aan de Wet dieren.

3. Werkwijze

De volgende methoden zijn bij het onderzoek gebruikt:

1. Op 30 januari 2017 werd plangebied Weardebuorsterwei, Westergeest, door M. van der Hout bezocht. Daarbij werden de in het plangebied aanwezige ruimtelijke structuren en ecotopen met behulp van de volgende instrumenten geïnterviewd:
 - verrekijker,
 - zaklamp,
 - fotocamera.
2. De ligging van het plangebied ten opzichte van nabijgelegen beschermde gebieden (Natura 2000 en NNN) werd opgezocht.
3. Door middel van literatuuronderzoek werd onderzocht welke beschermde flora en fauna in de ruime omgeving van het plangebied recentelijk werden waargenomen. Hierbij werd gebruik gemaakt van waarnemingen uit de Nationale Databank Flora en Fauna (NDFF), aangevuld met gegevens uit relevante, recente verspreidingsatlassen en actuele websites.
4. Aan de hand van het veldbezoek en het literatuuronderzoek werd op grond van *expert judgement* een inschatting gemaakt van de beschermde flora en fauna met bijbehorende functies die in het plangebied (kunnen) voorkomen.
5. In samenspraak met de opdrachtgever werd de ingreep in kaart gebracht en omschreven.
6. Op grond van de beschreven ingreep werd:
 - bepaald of negatieve effecten op beschermde gebieden op voorhand zijn uit te sluiten of dat hiervoor nog een aanvullende toetsing noodzakelijk is,
 - een inschatting gemaakt van de redelijkerwijs te verwachten negatieve effecten op de (potentieel) aanwezige beschermde soorten en functies,
 - bepaald of de bescherming van houtopstanden aan de orde is.

4. Omschrijving plangebied

4.1 Ligging

Het plangebied is gelegen aan de Weardebuorsterwei, Westergeest, in de provincie Friesland. In Figuur 1 is de begrenzing van het plangebied weergegeven. Het plangebied wordt aan de zuidzijde begrensd door een watergang, aan de westzijde door een watergang en een aangrenzend agrarisch perceel, en aan de noord- en oostzijde eveneens door agrarische percelen.

Figuur 1. Ligging van het plangebied, met de begrenzing in rood aangegeven. © Dienst voor het kadaster en de openbare registers, Apeldoorn, 2017.

4.2 Beschrijving

Het oostelijke deel van het plangebied betreft een oud, in verval geraakt recreatiegebied. Een struweelrand vormt de afscheiding aan de oost-, noord- en westkant. Direct ten noorden van het plangebied staat een bomenrij langs weersijden van de weg. In het midden van het plangebied ligt een grote, oude zwemvijver en her en der zijn voorzieningen of restanten hiervan te vinden (bankjes, zandbakken etc.). Het westen van het plangebied bestaat uit een agrarisch perceel met langs de perceelgrens een ondiepe sloot.

4.3 Aanwezige ecotopen

Binnen het plangebied zijn de volgende ecotopen aanwezig (zie ook Bijlage 1):

- vochtig, agrarisch grasland,

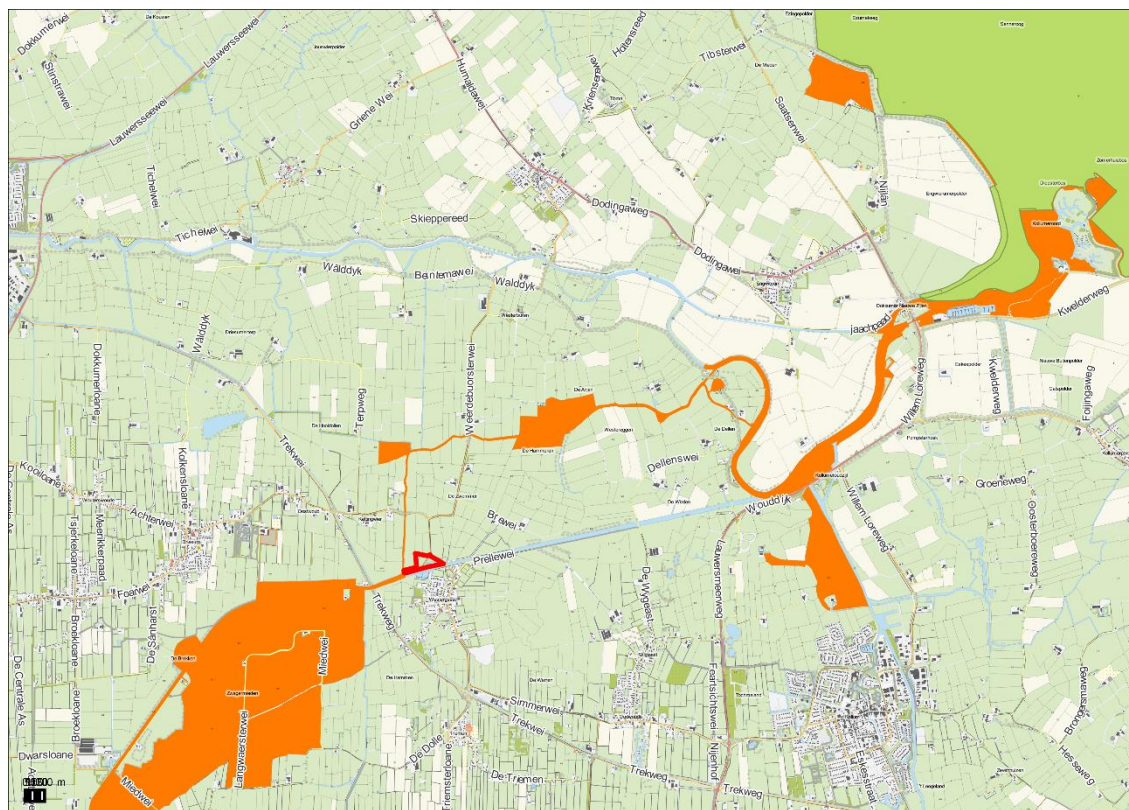
- smalle, ondiepe sloot (< 2 meter breed, < 1 meter diep),
- breed, diep, stilstaand water (> 2 meter breed, > 1 meter diep),
- dunne zomereiken (*Quercus robur*), een grauwe abeel (*Populus x canescens*) (diameter borsthoogte < 25 cm),
- dikke witte abelen (*Populus alba*) en grauwe abelen (diameter borsthoogte > 25 cm), zonder holtes,
- dikke grauwe abelen (diameter borsthoogte > 25 cm), met scheuren en spleten,
- lage, opgaande begroeiing, bestaande uit onder andere kweekgras (*Elytrigia repens*), duizendblad (*Achillea millefolium*), zachte ooievaarsbek (*Geranium molle*), pitrus (*Juncus effusus*), paardenbloem (*Taraxacum officinale*) en smalle weegbree (*Plantago lanceolata*),
- struweel van braam (*Rubus fruticosus*), wilde liguster (*ligustrus vulgaris*) en opschot van gladde iep (*Ulmus minor*) en grauwe abeel.

5. Resultaten

5.1 Beschermde gebieden (Natura 2000 en NNN)

Het Natura 2000-gebied dat het dichtste bij het plangebied ligt is 'Lauwersmeer'. Dit gebied ligt op een afstand van meer dan 5,6 kilometer van het plangebied.

Het plangebied grenst aan het NNN.

Figuur 2. De begrenzing van het plangebied is in rood aangegeven. De begrenzing van het NNN is oranje gemarkeerd en de begrenzing van Natura 2000-gebied Lauwersmeer is groen gemarkeerd. © Dienst voor het kadaster en de openbare registers, Apeldoorn, 2017.

5.2 Beschermingsregime soorten Vogelrichtlijn

Vogelsoorten met vaste rust- en/of verblijfplaatsen (categorie 1-4) worden niet in het plangebied verwacht. Tijdens het veldbezoek werden ook geen nesten gevonden van soorten die onder de Vogelrichtlijn vallen.

Van de vogels uit categorie 5 kunnen worden verwacht: de ekster (*Pica pica*), koolmees (*Parus major*) en pimpelmees (*Cyanistes caeruleus*). Van de pimpelmees werden enkele exemplaren aangetroffen. Daarnaast werden ook enkele grote bonte spechten (*Dendrocopos major*) in de grote populieren direct ten noorden van het plangebied waargenomen.

Hiernaast kunnen binnen het plangebied zangvogels aanwezig zijn die in tuinen en stedelijk gebied broeden, zoals de merel (*Turdus merula*), heggemus (*Prunella modularis*) en winterkoning

(*Troglodytes troglodytes*). Ook kunnen binnen het plangebied zangvogels aanwezig zijn die in agrarisch gebied broeden, zoals de ringmus (*Passer montanus*) en witte kwikstaart (*Motacilla alba*).

Het voorkomen van vogels zoals genoemd in de verdragen van Bonn en Bern kan niet worden uitgesloten. Deze soorten vallen zowel onder het beschermingsregime Vogelrichtlijn als het beschermingsregime Habitatrichtlijn. Voor deze soorten geldt dat ze niet opzettelijk mogen worden verstoord, ongeacht hun staat van instandhouding.

5.3 Beschermingsregime soorten Habitatrichtlijn

5.3.1 Planten

Gezien de biotopen in het plangebied kan het voorkomen van soorten die onder dit beschermingsregime vallen redelijkerwijs worden uitgesloten. De liggende raket (*Sisymbrium supinum*) en zomerschroeforchis (*Spiranthes aestivalis*) zijn namelijk verdwenen uit Nederland. De kleine vlotvaren (*Salvinia natans*) komt van nature in Nederland niet voor. Alle recente meldingen zijn terug te voeren op weggegooide aquariumplanten.

Het geel schorpioenmos (*Hamatocaulis vernicosus*) is een soort van kalkarme, ijzerrijke moerassen, en de tonghaarmuts (*Orthotrichum rogeri*) komt vooral voor in jonge wilgenbossen en in jonge aanplant van de zomereik. Op de jonge zomereiken in het plangebied werden geen mossen aangetroffen. De drijvende waterweegbree (*Luronium natans*) is een soort van helder, voedselarm tot matig voedselrijk, zwak zuur water en het kruipend moerasscherm (*Apium repens*) is een soort van zwak zure veen- of kleibodems, die 's winters ondiep overstroomd worden. De groenknolorchis (*Liparis loeselii*) tenslotte is een soort van natte duinvalleien en trilvenen.

5.3.2 Zoogdieren

Vleermuizen

Het plangebied is geschikt als foerageergebied voor een aantal soorten vleermuizen. Op grond van de geringe omvang van het plangebied is de kans klein dat het een essentieel foerageergebied betreft. In de directe omgeving van het plangebied is voldoende soortgelijk habitat als alternatief aanwezig.

Lijnvormige elementen zijn aanwezig in de vorm van de bomenrijen langs de randen van het plangebied en de watergang 'Nieuwe Zwemmer'. Daarmee kan de aanwezigheid van vliegroutes van vleermuizen niet worden uitgesloten.

Enkele bomen in het plangebied bevatten scheuren en spleten waardoor de aanwezigheid van zomer- en paarverblijfplaatsen van boombewonende vleermuizen niet kan worden uitgesloten. Daarnaast bevatten de bomen in de bomenrij direct ten noorden van het plangebied meerdere spechtgaten. Tijdens het veldbezoek kon de geschiktheid voor vaste rust- en/of verblijfplaatsen voor vleermuizen niet worden uitgesloten. Deze kunnen dus mogelijk in de bomenrij aanwezig zijn.

In het plangebied kunnen derhalve de volgende soorten worden verwacht: de gewone dwergvleermuis (*Pipistrellus pipistrellus*), ruige dwergvleermuis (*Pipistrellus nathusii*), kleine dwergvleermuis (*Pipistrellus pygmaeus*), rosse vleermuis (*Nyctalus noctula*), laatvlieger (*Eptesicus serotinus*), gewone grootoorvleermuis (*Plecotus auritus*), watervleermuis (*Myotis daubentonii*), meervleermuis (*Myotis dasycneme*).

In Tabel 1 is weergegeven welke functies van bovengenoemde soorten mogelijk voorkomen.

Tabel 1. De potentieel voorkomende soorten vleermuizen en functies.

	zomerverblijfplaats	kraamverblijfplaats	paarverblijfplaats	winterverblijfplaats	vliegroute	foerageergebied
gewone dwergvleermuis	X		X		X	X
ruige dwergvleermuis	X		X		X	X
kleine dwergvleermuis	X		X		X	X
rosse vleermuis	X	X	X			X
laatvlieger						X
watervleermuis	X	X			X	X
meervleermuis					X	X

Bever en otter

In het plangebied zijn geen sporen van de otter (*Lutra lutra*) of de bever (*Castor fiber*) aangetroffen. Het voorkomen van beide soorten kan hiermee redelijkerwijs worden uitgesloten.

Hamster, hazelmuis en noordse woelmuis

Het verspreidingsgebied van de hamster (*Cricetus cricetus*) en de hazelmuis (*Muscardinus avellanarius*) is beperkt tot Zuid-Limburg. Voor de noordse woelmuis (*Microtus oeconomus*) geldt dat deze soort een zeer natte, kruidenrijke vegetatie behoeft en dat de verspreiding zich beperkt tot de lage, natte delen van Nederland. Het plangebied ligt ver buiten het bekende verspreidingsgebied van de noordse woelmuis. Derhalve kan worden gesteld dat binnen het plangebied geen van de genoemde soorten voorkomen.

Overige zoogdieren

De overige onder de Habitatrichtlijn vallende in Nederland voorkomende zoogdieren betreffen of zeezoogdieren of slechts zelden in Limburgse bossen waargenomen soorten (de wilde kat (*Felis silvestris*) en de lynx (*Lynx lynx*) en de in Nederland slechts zwervend aangetroffen wolf (*Canis lupus*)). Derhalve kan worden gesteld dat binnen het plangebied geen onder dit beschermingsregime vallende overige zoogdieren voorkomen.

5.3.3 Reptielen

Het plangebied ligt ver buiten het bekende verspreidingsgebied van de muurhagedis (*Lacerta muralis*) en de gladde slang (*Coronella austriaca*) en voldoet niet aan de biotoopeisen van de zandhagedis (*Lacerta agilis*) (schrاله halfopen vegetatie met kleine open zandplekjes). Derhalve kan worden gesteld dat binnen het plangebied geen onder dit beschermingsregime vallende reptielen voorkomen.

5.3.4 Amfibieën

De voormalige zwemvijver voldoet niet aan de habitateisen van beschermde amfibieën. De rugstreeppad (*Bufo calamita*) komt in Friesland slechts sporadisch voor, en dan met name in het zuiden van de provincie. De regenplassen en karresporen in het plangebied zouden interessant kunnen zijn voor de rugstreeppad maar hiervan is geen populatie in de directe omgeving van het plangebied bekend. Deze populatie wordt gezien de aanwezige habitats in het plangebied en de directe omgeving ook niet verwacht. In het plangebied en de directe omgeving hiervan zijn daarnaast ook geen waarnemingen bekend van de rugstreeppad (NDFP).

De sloten in en om het plangebied zijn marginaal geschikt voor de heikikker (*Rana arvalis*), mits een gezonde bronpopulatie in de directe omgeving zou zitten. Voor een gezonde bronpopulatie heikikkers is een voedselarme situatie in bij voorkeur hoog- of laagveen wenselijk. Gezien de aanwezige habitats in de directe omgeving van het plangebied (voedselrijke agrarische percelen) wordt er geen bronpopulatie heikikkers in de omgeving verwacht. De heikikker wordt in het plangebied dan ook niet verwacht.

5.3.5 Vissen

De overige onder dit beschermingsregime vallende vissen zijn rivieroptrekkende zoutwatersoorten die niet of nauwelijks in Nederland worden aangetroffen. Het water in het plangebied voldoet niet aan de biotoopeisen van deze soorten.

5.3.6 Vlinders en libellen

In het plangebied komen geen voedselarme wateren of vegetaties voor die geschikt zijn als leefgebied voor onder dit beschermingsregime vallende libellen en dagvlinders. Het voorkomen van deze libellen en vlinders kan daarom redelijkerwijs worden uitgesloten.

5.3.7 Overige ongewervelden

De oeveraas (*Palingenia longicauda*), juchtleerkever (*Osmoderma eremita*) en Bataafse stroommossel (*Unio crassus*) zijn uit Nederland verdwenen. Van de vermiljoenkever (*Cucujus cinnaberinus*) is slechts een populatie nabij Maarheeze (Noord-Brabant) bekend. Omdat veensloten en vennen met schoon water in het plangebied ontbreken, kan het voorkomen van andere onder dit beschermingsregime vallende overige ongewervelden redelijkerwijs worden uitgesloten.

5.4 Beschermingsregime andere soorten

5.4.1 Planten

Op grond van de voedselrijke omstandigheden ter plekke worden geen beschermde planten verwacht. Ook werden tijdens het veldbezoek geen beschermde planten aangetroffen.

5.4.2 Zoogdieren

Slaapmuizen

Het verspreidingsgebied van de eikelmuis (*Eliomys quercinus*) beperkt zich tot specifieke gebieden in Zuid-Limburg. Aanwezigheid van de soort kan voor het plangebied worden uitgesloten.

Ware muizen

Het verspreidingsgebied van de grote bosmuis (*Apodemus flavicollis*) beperkt zich tot de oostgrens van Nederland en ligt derhalve buiten het plangebied. Voor de overige ware muizen geldt dat zij door de provincie Friesland voor ruimtelijke ingrepen zijn vrijgesteld van de Wet natuurbescherming.

Spitsmuizen

Het verspreidingsgebied van de veldspitsmuis (*Crocidura leucodon*) omvat Twente en Zeeuws-Vlaanderen en ligt derhalve buiten het plangebied. De waterspitsmuis (*Neomys fodiens*) is gebonden aan schone wateren met een rijke oeervegetatie. Derhalve kan worden gesteld dat beide soorten niet in het plangebied voorkomen. Voor de overige spitsmuizen geldt dat zij door de provincie Friesland voor ruimtelijke ingrepen zijn vrijgesteld van de Wet natuurbescherming.

Woelmuizen

De verspreiding van de molmuis (*Arvicola scherman*) is beperkt tot Limburg. De overige onder dit beschermingsregime vallende woelmuizen zijn door de provincie Friesland voor ruimtelijke ingrepen vrijgesteld van de Wet natuurbescherming.

Eekhoorn

Tijdens het veldbezoek werden geen nesten van de eekhoorn (*Sciurus vulgaris*) of knaagsporen aangetroffen. Het plangebied vertoont dan ook geen essentiële functie voor de eekhoorn.

Haasachtigen, egel en vos

Van de haas (*Lepus europaeus*) werd in het plangebied een karkas gevonden. De soort komt dus in het plangebied, of in de directe omgeving daarvan, voor. De haas is door de provincie Friesland voor ruimtelijke ingrepen vrijgesteld van de Wet natuurbescherming.

Mogelijk komen zowel de vos (*Vulpes vulpes*) als het konijn (*Oryctolagus cuniculus*) in de directe omgeving voor. In het plangebied werden echter geen vaste rust- en/of verblijfplaatsen van deze soorten aangetroffen. Ook werden er geen sporen zoals pootafdrukken of uitwerpselen gevonden. Er kan dan ook gesteld worden dat het plangebied geen essentiële functie voor vossen en konijnen heeft.

Marterachtigen

In het plangebied missen gebouwen of stenige bouwsels die dienst kunnen doen als vaste rust- en/of verblijfplaats voor de steenmarter (*Martes foina*). Daarnaast zijn er ook geen geschikte boomholtes of oude nesten aangetroffen die de boommarter (*Martes martes*) zou kunnen gebruiken. In het plangebied werden geen sporen van bovengenoemde marterachtigen aangetroffen. Er werden ook geen sporen aangetroffen van de das (*Meles meles*). Ook de das heeft dus geen verblijfplaats of essentieel foerageergebied in het plangebied.

De bunzing (*Mustela putorius*), hermelijn (*Mustela erminea*) en wezel (*Mustela nivalis*) zijn door de provincie Friesland vrijgesteld van de Wet natuurbescherming.

Overige zoogdieren

De overige onder dit beschermingsregime vallende zoogdieren betreffen ofwel zeezoogdieren ofwel in het bos of open veld levende grote hoefdieren. Daarom kan redelijkerwijs worden gesteld dat binnen het plangebied geen onder dit beschermingsregime vallende overige zoogdieren voorkomen.

5.4.3 Vissen

Voor de vissoorten die onder dit beschermingsregime vallen vormt het plangebied geen geschikt habitat. De beekdonderpad (*Cottus rhenanus*), beekprik (*Lampetra planeri*), elrits (*Phoxinus phoxinus*) en gestippelde alver (*Alburnoides bipunctatus*) zijn soorten van schone, heldere, continu stromende beken en zijn (grotendeels) beperkt tot de provincie Limburg. De beekprik komt ook elders op de hogere zandgronden voor en van de elrits bevindt zich een geïsoleerde populatie op de Veluwe. De grote modderkruiper (*Misgurnus fossilis*) is een soort van afwateringsgreppels, poldersloten en ondiepe oeverzones van grotere wateren. De soort komt niet voor in het kustgebied en de hogere zandgronden. De kwabaal (*Lota lota*) is een soort van grote wateren en riviertjes. Derhalve kan worden gesteld dat in het plangebied geen onder dit beschermingsregime voorkomende vissen te verwachten zijn.

5.4.4 Reptielen

Het plangebied ligt ver buiten het bekende verspreidingsgebied van de ringslang (*Natrix natrix*). Op grond van het ontbreken van voor overige reptielen geschikte ecotopen in het plangebied (zoals schrale vegetatie met voldoende rustige, zonnige plekken) kan het voorkomen van reptielen redelijkerwijs worden uitgesloten.

5.4.5 Amfibieën

De verspreiding van de vuursalamander (*Salamandra salamandra*) beperkt zich tot een beekstelsysteem in Zuid-Limburg. De Alpenwatersalamander (*Mesotriton alpestris*) en vinpootsalamander (*Lissotriton helveticus*) komen in Friesland niet voor.

De kleine watersalamander (*Lissotriton vulgaris*), gewone pad (*Bufo bufo*), bruine kikker (*Rana temporaria*), bastaardkikker (*Pelophylax kl. esculentus*) en meerkikker zijn door de provincies voor ruimtelijke ingrepen vrijgesteld van de Wet natuurbescherming.

5.4.6 Dagvlinders en libellen

In het plangebied komen geen voedselarme wateren of vegetaties voor die geschikt zijn als leefgebied voor onder dit beschermingsregime vallende libellen en dagvlinders. Het voorkomen van deze libellen en dagvlinders kan daarom redelijkerwijs worden uitgesloten.

5.4.7 Overige ongewervelden

Het plangebied bevindt zich buiten het bekende verspreidingsgebied van de Europese rivierkreeft (*Astacus astacus*) en het vliegend hert (*Lucanus cervus*).

5.5 Bescherming van houtopstanden

De te kappen bomen maken geen deel uit van een houtopstand van meer dan 10 are en zijn ook geen onderdeel van een rijbeplanting van meer dan twintig bomen die uit andere soorten bestaan dan populieren en wilgen.

6. Ingreep

De initiatiefnemer is van plan om binnen het plangebied 22 recreatiewoningen, sanitaire voorzieningen, een kantine/horeca en een bedrijfswoning te realiseren. De bestaande groenstructuren en waterpartijen zullen in stand worden gehouden, wel worden er snoeiwerkzaamheden uitgevoerd.

Ingrepen die daartoe in het plangebied plaatsvinden bestaan voornamelijk uit:

- bouwrijp maken van de grond,
- snoeiwerkzaamheden,
- aanleg infrastructuur,
- nieuwbouw.

7. Toetsing en effectbeoordeling

7.1 Beschermd gebieden (Natura 2000 en NNN)

7.1.1 Natura 2000

Er is sprake van allerlei menselijke invloeden in het gebied tussen het plangebied en Natura 2000-gebieden (als gevolg van de aanwezigheid van bebouwd gebied en agrarisch gebied). Daardoor zijn negatieve effecten door geluidsverstoring of visuele verstoring als gevolg van de ingreep op Natura 2000-gebieden uitgesloten.

Het Natura 2000-gebied dat het dichtste bij het plangebied ligt is 'Lauwersmeer'. Dit gebied ligt op een afstand van meer dan 5,6 kilometer van het plangebied en is bovendien een Vogelrichtlijn-gebied. Verrijkende effecten van een ingreep, zoals stikstofdepositie of verdroging, kunnen van toepassing zijn op de instandhoudingsdoelstellingen van Habitatrichtlijn-gebieden, maar niet op Vogelrichtlijn-gebieden. Dergelijke effecten zijn dan ook niet aan de orde.

Het dichtstbijzijnde Natura 2000-gebied met stikstofgevoelige habitattypen is 'Waddenzee'. Dit gebied ligt op meer dan 12 kilometer afstand van het plangebied. Gezien deze afstand is het onwaarschijnlijk dat de ingreep een negatief effect op het Natura 2000-gebied heeft.

Een overtreding van de Wet natuurbescherming ten aanzien van Natura 2000-gebieden is dan ook niet aan de orde.

7.1.2 Natuurnetwerk Nederland

De ingreep vindt niet plaats binnen het NNN, maar het plangebied grenst wel aan het NNN, namelijk aan de watergang de Aldswemmer. De Aldswemmer is aangewezen als beheertype N05.01 moeras. De volgende kwalificerende structurelementen worden bij dit beheertype onderscheiden (www.portaalnatuurenlanschap.nl):

Structuurelement	Minimum %	Maximum %
Water	5	20
Krabbescheervelden	5	-
Waterriet	5	-
Riet, hoge zeggen en/of hoge biezen	30	60
Struweel en bosjes, incl. solitaire bomen	5	10

Met het uitvoeren van de werkzaamheden worden de kwalificerende structurelementen niet aangetast. De ingreep zal dan ook geen effect hebben op het Natuurnetwerk Nederland.

7.2 Beschermingsregime soorten Vogelrichtlijn

Binnen het plangebied zijn geen jaarrond beschermde nesten van vogelsoorten met vaste rust- en/of verblijfplaatsen te verwachten.

De bomen in en om het plangebied worden niet gekapt met het uitvoeren van de werkzaamheden. De ingreep heeft dan ook geen negatief effect op de grote bonte spechten. Voor de waargenomen pimpelmezen blijft het plangebied functioneel. Voor de overige te verwachten soorten uit categorie 5 zijn in de directe nabijheid van het plangebied voldoende alternatieve nestmogelijkheden voorhanden.

Werkzaamheden die uitgevoerd worden tijdens het broedseizoen kunnen leiden tot het verlaten van nesten met eieren of jongen en brengen de functionaliteit van de nesten in gevaar en zijn een overtreding van artikel 3.1 lid 1 en 2 Wet natuurbescherming.

7.3 Beschermingsregime soorten Habitatrictlijn

7.3.1 Zoogdieren

Vleermuizen

Uit de resultaten blijkt dat enkele soorten vleermuizen binnen het plangebied kunnen voorkomen. In Tabel 2 is weergegeven op welke potentieel voorkomende combinaties van soorten en functies binnen het plangebied mogelijk negatieve effecten te verwachten zijn. Met het realiseren van de recreatiewoningen, sanitaire voorzieningen, een kantine/horeca en een bedrijfswoning wordt het plangebied mogelijk aanzienlijk meer verlicht dan in de huidige situatie het geval is. Het is dan goed mogelijk dat eventueel aanwezige zomer- en/of paarverblijfplaatsen van dwergvleermuizen ongeschikt raken. Indien ook de bomenrij langs de Weardebuorsterwei meer wordt verlicht kunnen ook zomer-, kraam- en paarverblijfplaatsen van de rosse vleermuis, als ook zomer- en kraamverblijfplaatsen van de watervleermuis, ongeschikt raken.

Tabel 2. De potentieel voorkomende soorten vleermuizen en functies.

	zomerverblijfplaats	kraamverblijfplaats	paarverblijfplaats	winterverblijfplaats	vliegroute	foeragegebied
gewone dwergvleermuis	X		X		X	X
ruige dwergvleermuis	X		X		X	X
kleine dwergvleermuis	X		X		X	X
rosse vleermuis	X	X	X			X
laatvlieger						X
tweekleurige vleermuis						X
watervleermuis	X	X			X	X
meervleermuis					X	X

		Geen negatief effect te verwachten
		Negatief effect niet uitgesloten

Omdat door de ingreep mogelijk meerdere potentiële verblijfsplaatsen ongeschikt raken, leidt de ingreep mogelijk tot een overtreding van artikel 3.5, lid 4. Aantasting van foerageergebieden en vliegroutes leiden indirect tot een afname van de functionaliteit van voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van vleermuizen en zijn daarmee ook een overtreding van artikel 3.5, lid 4 van de Wet natuurbescherming. Aantasting van foerageergebieden en vliegroutes zijn niet aan de orde.

Een mogelijke overtreding kan voorkomen worden door het gebruik van verlichting te beperken en dusdanig te richten dat bomen niet verlicht worden. Hierbij kan worden gedacht aan het gebruik van armaturen die naar beneden gericht zijn en geen tot weinig restlicht hebben.

Overige zoogdieren

Uit de resultaten blijkt dat het voorkomen van soorten uit deze groep redelijkerwijs kan worden uitgesloten. De ingreep leidt voor deze soorten dan ook niet tot een overtreding van de Wet natuurbescherming.

7.3.2 Overige soortgroepen

Uit de resultaten blijkt dat het voorkomen van onder dit beschermingsregime vallende beschermde soorten uit de soortgroepen planten, reptielen, amfibieën, vissen, vlinders, libellen en overige ongewervelden redelijkerwijs kan worden uitgesloten. Daarmee is ook een negatief effect op deze soorten redelijkerwijs uit te sluiten. De ingreep leidt derhalve niet tot een overtreding van de Wet natuurbescherming voor deze soorten.

7.4 Beschermingsregime andere soorten

7.4.1 Zoogdieren

Slaapmuizen, ware muizen, spitsmuizen en woelmuizen

Uit de resultaten blijkt dat het voorkomen van soorten uit deze groepen redelijkerwijs kan worden uitgesloten of dat zij voor ruimtelijke ingrepen zijn vrijgesteld van de Wet natuurbescherming. De ingreep leidt voor deze soorten dan ook niet tot een overtreding van de Wet natuurbescherming.

Marterachtigen en eekhoorn

Uit de resultaten blijkt dat het plangebied geen leefgebied vormt voor beschermde marterachtigen en de eekhoorn.

Overige zoogdieren

Uit de resultaten blijkt dat het voorkomen van soorten uit deze groepen redelijkerwijs kan worden uitgesloten, er geen essentiële functies voor deze soorten aanwezig zijn of dat zij voor ruimtelijke ingrepen zijn vrijgesteld van de Wet natuurbescherming. De ingreep leidt voor deze soorten dan ook niet tot een overtreding van de Wet natuurbescherming.

7.4.2 Overige soortgroepen

Uit de resultaten blijkt dat het voorkomen van onder dit beschermingsregime vallende beschermde soorten uit de soortgroepen planten, reptielen, vissen, amfibieën, dagvlinders, libellen en overige ongewervelden redelijkerwijs kan worden uitgesloten of dat zij voor ruimtelijke ingrepen zijn vrijgesteld van de Wet natuurbescherming. De ingreep leidt derhalve niet tot een overtreding van de Wet natuurbescherming voor deze soorten.

7.5 Bescherming van houtopstanden

Omdat er geen bomen gekapt worden is de Wet natuurbescherming voor de bescherming van houtopstanden niet van toepassing.

8. Conclusies

8.1 Beschermd gebieden (Natura 2000 en NNN)

De ingreep leidt niet tot een verslechtering van de kwaliteit van de natuurlijke habitats of de habitats van soorten in Natura 2000-gebieden en heeft ook geen significant versturend effect op de soorten waarvoor Natura 2000-gebieden zijn aangewezen.

Met het uitvoeren van de werkzaamheden worden de kwalificerende structurelementen niet aangetast. De ingreep zal dan ook geen effect hebben op het Natuurnetwerk Nederland.

8.2 Beschermd soorten

8.2.1 Beschermingsregime soorten Vogelrichtlijn

Binnen het plangebied zijn geen jaarrond beschermde nesten van vogelsoorten met vaste rust- en/of verblijfplaatsen te verwachten.

Voor de waargenomen soorten uit categorie 5 (grote bonte specht en pimpelmees) blijft het plangebied functioneel.

Voor de overige te verwachten soorten uit categorie 5 zijn in de directe nabijheid van het plangebied voldoende alternatieve nestmogelijkheden voorhanden.

Voor de andere mogelijk aanwezige soorten broedvogels geldt dat de werkzaamheden buiten het broedseizoen uitgevoerd dienen te worden. Werkzaamheden die uitgevoerd worden tijdens het broedseizoen kunnen leiden tot het verlaten van nesten met eieren of jongen en brengen de functionaliteit van de nesten in gevaar en zijn een overtreding van de Wet natuurbescherming, artikel 3.1, lid 1 en 2. Voor het broedseizoen stelt de wet geen vaste begin- of einddatum. Normaal gesproken loopt het broedseizoen voor de meeste vogelsoorten van 15 maart tot 15 juli.

Wanneer niet buiten het broedseizoen gewerkt kan worden, moet het plangebied voorafgaande aan de werkzaamheden door een deskundige op het gebied van beschermde soorten onderzocht worden op de aanwezigheid van broedgevallen. Ook is het dan aan te raden het aanwezige snoeiafval en de vegetatie binnen het werkterrein (ruim) voor het broedseizoen te verwijderen, om de kans op broedgevallen binnen het plangebied te beperken.

Het is niet mogelijk ontheffing te verkrijgen voor het verstoren van broedende vogels.

8.2.2 Beschermingsregime soorten Habitatrichtlijn

Enkele boombewonende vleermuissoorten hebben mogelijk hun vaste rust- en/of verblijfplaats in en direct naast het plangebied. Wanneer deze ongeschikt raken door het gebruik van verlichting is het noodzakelijk aanvullend onderzoek naar het voorkomen van deze vleermuissoorten in het plangebied te verrichten. Het verdient aanbeveling dit aanvullende onderzoek uit te voeren volgens het Vleermuisprotocol 2013 van de Gegevensautoriteit Natuur.

Bij gebruikmaking van dit protocol wordt een eventuele ontheffingsaanvraag zonder aanvullende informatie vrijwel zeker in behandeling genomen. Tevens geeft het Vleermuisprotocol invulling aan de onderzoeksinspanning voortkomend uit de Wet natuurbescherming. Aanvullend vleermuisonderzoek houdt in dat er twee bezoeken in de periode 15 mei t/m 15 juli (twee direct na zonsondergang en een direct voor zonsopkomst) en twee bezoeken in periode 15 augustus t/m 1 oktober (ruim na zonsondergang en ruim voor zonsopkomst) aan het plangebied gebracht dienen te worden. Deze bezoeken moeten met behulp van een *heterodyne* batdetector met *time expansion* uitgevoerd worden.

8.2.3 Beschermingsregime andere soorten

In het plangebied worden geen soorten die onder dit beschermingsregime vallen verwacht.

8.3 Bescherming van houtopstanden

Omdat er geen bomen gekapt worden is de Wet natuurbescherming voor de bescherming van houtopstanden niet van toepassing.

8.4 Samenvatting

In algemene zin kan redelijkerwijs worden gesteld dat op grond van de mogelijke effecten de uitvoering van de ingreep niet door de Wet natuurbescherming wordt verhinderd, mits rekening wordt gehouden met het broedseizoen van vogels. Indien verlichting gebruikt gaat worden in de nieuwe situatie, en deze niet aan de in 7.3.1 beschreven voorwaarde voldoet, is het uitvoeren van een onderzoek naar het voorkomen van vleermuizen noodzakelijk. Afhankelijk van de resultaten van dit aanvullende onderzoek kan een aanvraag van een ontheffing en het opstellen en uitvoeren van een mitigatieplan noodzakelijk zijn.

.

9. Bronnen

9.1 Literatuur

Broekhuizen, S., B. Hoekstra, V. van Laar, C. Smeenk & J.B.M. Thissen, 1992. Atlas van de Nederlandse zoogdieren. KNNV Uitgeverij, Utrecht.

Brouwer, T., M. Dorenbosch, R. van Eekelen & J. Spier, 2010. Vissenatlas Noord-Brabant. Uitgeverij Profiel, Bedum.

Creemers, C.M. & J.C.W. van Delft, 2009. De amfibieën en reptielen van Nederland. KNNV Uitgeverij, Utrecht.

Dietz, C., O. von Helversen & D. Nill, 2011. Vleermuizen. Alle soorten van Europa en Noordwest-Afrika. Tirion Natuur.

Floron, 2011. Nieuwe Atlas van de Nederlandse Flora. KNNV Uitgeverij, Zeist.

Limpens, H., J. Regelink & R. Koelman, 2011. Cursus vleermuizen en planologie. Cursusmap, Zoogdierverseniging.

Regelink, J.R. & T. Bosch, 2007. Grote bosmuis in Winterswijk. Zoogdier 18 (2): 23.

9.2 Websites

www.fryslan.frl/beleidsthemas/natuurbeheerplan-2017_3541/

www.portaalnatuurenlanschap.nl/themas/overzicht-typen-natuur-en-landschap/natuurtypen/n05-moerassen/n05-01-moeras/monitoring-en-natuurkwaliteit/

www.netwerkgroenebureaus.nl/werken-aan-kwaliteit/vleermuisprotocol

www.ravon.nl

www.soortenbank.nl

www.sovon.nl

www.telmee.nl

www.verspreidingsatlas.nl

www.vlinderstichting.nl

www.vlinderstichting.nl

www.zoogdierverseniging.nl

Bijlage 1. Foto-impressie plangebied

Figuur 3. De voormalige zwembijver.

Figuur 4. Een van de sloten in het plangebied.

Figuur 5. Een van de waargenomen grote bonte spechten.

Figuur 6. Een van de bomen met spleten waar vleermuizen gebruik van kunnen maken.

Bijlage 2. Vogelsoorten met jaarrond beschermde nesten

Het Ministerie van LNV (nu: EZ) heeft in augustus 2009 de lijst met vogelsoorten waarvan de nesten het hele jaar door beschermd zijn aangepast. Met ingang van 26 augustus 2009 geldt een jaarronde bescherming van nestplaatsen van de soorten van categorie 1-4. Voor de soorten van categorie 5 is een inventarisatie gewenst.

Nederlandse naam	Wetenschappelijke naam	Categorie
steenuil	<i>Athene noctua</i>	1
gierzwaluw	<i>Apus apus</i>	2
huismus	<i>Passer domesticus</i>	2
roek	<i>Corvus frugilegus</i>	2
grote gele kwikstaart	<i>Motacilla cinerea</i>	3
kerkuil	<i>Tyto alba</i>	3
oehoe	<i>Bubo bubo</i>	3
ooievaar	<i>Ciconia ciconia</i>	3
slechtvalk	<i>Falco peregrinus</i>	3
boomvalk	<i>Falco subbuteo</i>	4
buizerd	<i>Buteo buteo</i>	4
havik	<i>Accipiter gentilis</i>	4
ransuil	<i>Asio otus</i>	4
sperwer	<i>Accipiter nisus</i>	4
wespendief	<i>Pernis apivorus</i>	4
zwarte wouw	<i>Milvus migrans</i>	4
blauwe reiger	<i>Ardea cinerea</i>	5
boerenzwaluw	<i>Hirundo rustica</i>	5
bonte vliegenvanger	<i>Ficedula hypoleuca</i>	5
boomklever	<i>Sitta europaea</i>	5
boomkruiper	<i>Certhia brachydactyla</i>	5
bosuil	<i>Strix aluco</i>	5
brilduiker	<i>Bucephala clangula</i>	5
draaihals	<i>Jynx torquilla</i>	5
eidereend	<i>Somateria mollissima</i>	5
ekster	<i>Pica pica</i>	5
gekraagde roodstaart	<i>Phoenicurus phoenicurus</i>	5
glanskop	<i>Parus palustris</i>	5
grijze vliegenvanger	<i>Muscicapa striata</i>	5
groene specht	<i>Picus viridis</i>	5
grote bonte specht	<i>Dendrocopos major</i>	5
hop	<i>Upupa epops</i>	5
huiszwaluw	<i>Delichon urbicum</i>	5
ijsvogel	<i>Alcedo atthis</i>	5

Nederlandse naam	Wetenschappelijke naam	Categorie
kleine bonte specht	<i>Dendrocopos minor</i>	5
kleine vliegenvanger	<i>Ficedula parva</i>	5
koolmees	<i>Parus major</i>	5
kortsnavelboomkruiper	<i>Certhia familiaris macrodactyla</i>	5
oeverzwaluw	<i>Riparia riparia</i>	5
pimpelmees	<i>Parus caeruleus</i>	5
raaf	<i>Corvus corax</i>	5
ruigpootuil	<i>Aegolius funereus</i>	5
spreeuw	<i>Sturnus vulgaris</i>	5
tapuit	<i>Oenanthe oenanthe</i>	5
torenvalk	<i>Falco tinnunculus</i>	5
zeearend	<i>Haliaeetus albicilla</i>	5
zwarte kraai	<i>Corvus corone</i>	5
zwarte mees	<i>Periparus ater</i>	5
zwarte roodstaart	<i>Phoenicurus ochruros</i>	5
zwarte specht	<i>Dryocopus martius</i>	5

Bijlage 3. Vrijstelling per provincie

De volgende soorten zijn voor ruimtelijke ingrepen voor alle provincies vrijgesteld:

Amfibieën

- bruine kikker (*Rana temporaria*)
- gewone pad (*Bufo bufo*)
- kleine watersalamander (*Lissotriton vulgaris*)
- meerkikker (*Rana ridibunda*)
- middelste groene kikker/bastaardkikker (*Pelophylax* kl. *esculentus*)

Zoogdieren

- bosmuis (*Apodemus sylvaticus*)
- egel (*Erinaceus europeus*)
- haas (*Lepus europeus*)
- huisspitsmuis (*Crocidura russula*)
- ondergrondse woelmuis (*Pitymys subterraneus*)
- ree (*Capreolus capreolus*)
- tweekleurige bosspitsmuis (*Sorex coronatus*)
- woelrat (*Arvicola terrestris*)

De volgende zoogdieren zijn in de provincie Friesland niet vrijgesteld van de Wet natuurbescherming:

- vos (*Vulpes vulpes*)
- konijn (*Oryctolagus cuniculus*)